

Flemmings Stenders

Dānijas vēstnieks Latvijā

Eiropas zaļās pārejas paātrināšana

Dažus turpmākos mēnešus ielā iepretim manai mājai Kopenhāgenā būs liels haoss, jo pilsētas komunālo pakalpojumu uzņēmums iebūvēs caurules, lai apkārtnē ierīkotu centralizēto siltumapgādi. Ar nepacietību gaidu, kad varēšu atvadīties no sava esošā gāzes katla, lai pilnībā atbrīvotos no gāzes kā apkures resursa manā mājā. Un es būšu vēl priecīgāks, turpmāk saņemot apkures rēķinus, jo centralizētā siltumapgāde tiek uzskatīta par daudz lētāku nekā apkure, kuras pamatā ir tradicionālais fosilais kurināmais.

Dānijā divas trešdaļas no visām mājsaimniecībām tiek apsildītas ar centralizēto siltumapgādi, savukārt divas trešdaļas centralizētās siltumapgādes ir balstītas uz tādiem zaļās enerģijas resursiem kā saule, vējš, biomasas, biogāze vai ģeotermālā enerģija. Līdz 2025. gadam visa centralizētā siltumapgāde Dānijā būs zaļa. Likvidējot savu gāzes katlu, es ietaupīšu naudu un vienlaikus palīdzēšu klimatam. Abpusēji izdevīgi!

Fosilā kurināmā, tostarp dabasgāzes, izmantošanas samazināšana enerģētikas nozarē ir nozīmīgs solis ceļā uz klimatneitrālu ES. Turklāt, līdz ar Krievijas neprovocēto, neattaisnojamo un brutālo karu Ukrainā ir kļuvis vēl aktuālāk pēc iespējas ātrāk likvidēt atkarību no Krievijas melnās enerģijas, tostarp gāzes. Labākais veids, kā to izdarīt, ir paātrināt zaļo pāreju Eiropā, izmantojot vairāk atjaunojamo enerģiju, zaļos risinājumus un paaugstinot energoefektivitāti.

Pagājušajā mēnesī ES valstu un valdību vadītāji vienojās pēc iespējas ātrāk pārtraukt Krievijas gāzes ieguvu. Eiropas Komisija lēš, ka pieprasījumu pēc Krievijas gāzes ES var samazināt par divām trešdaļām līdz 2022. gada beigām un ka Eiropa var būt pilnīgi neatkarīga no Krievijas fosilā kurināmā jau krietni pirms 2030. gada. Nākamajā mēnesī Eiropas Komisija gatavojas nākt klajā ar konkrētu plānu.

Dānijā valdība jau pagājušajā nedēļā nāca klajā ar saviem priekšlikumiem paātrināt zaļo pāreju un atbrīvot Dāniju no Krievijas fosilā kurināmā pēc iespējas ātrāk. Priekšlikumā ir iekļauti plāni četrkāršot sauszemes vēja un saules enerģijas ražošanu līdz 2030. gadam, kā arī izmantot milzīgo vēja enerģijas potenciālu Ziemeļjūrā, būvējot vairāk enerģijas salas un izmantojot vēl vairāk atkrastes vēju. Dānija jau tagad ražo vairāk vēja enerģijas uz vienu iedzīvotāju nekā jebkura cita valsts pasaulē. Plānos iekļautas arī iniciatīvas līdz 2030. gadam pilnībā pārtraukt dabasgāzes izmantošanu, palielinot centralizētās siltumapgādes ieviešanu vai liekot mājsaimniecībām, kas pašlaik izmanto fosilo siltumapgādi, pāriet uz citiem siltuma avotiem, galvenokārt elektriskajiem siltumsūkņiem. Turklāt plāni paredz, ka Dānija paplašinās un virzīs uz priekšu atjaunojamās gāzes ražošanu, kā arī sekmēs dabasgāzes ieguvu Ziemeļjūrā, lai paātrinātu Eiropas enerģētisko neatkarību no Krievijas. Dānijas parlamenta iepriekš pieņemtais lēmums apturēt naftas un gāzes ieguvu Ziemeļjūrā vēlākais 2050. gadā paliek nemainīgs.

Arī ES Dānija centīsies izvirzīt augstākus mērķus attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitāti, jo šie pasākumi ir svarīgi gan lai risinātu klimata krīzi, gan pielāgotu ES

enerģētiskajai neatkarībai. Aprīlī Dānija un vēl desmit citas ES dalībvalstis, tostarp Latvija, parakstīja kopīgu paziņojumu, kurā valstis mudina ES paātrināt un palielināt ambīcijas, lai risinātu klimata krīzi un nodrošinātu tīras, uzticamas un lētas neatkarīgas ES enerģijas piegādes nākotnē.

Tāpat Dānijas valdība pagājušajā nedēļā ierosināja "zaļo" nodokļu reformu, lai veicinātu pakāpenisku atteikšanos no gāzes rūpniecībā. Augsts un vienotāks CO2 nodoklis nodrošinās stabilu un ilgtermiņa regulējumu uzņēmumiem, dodot tiem spēcīgu stimulu pielāgoties klimatam mazāk kaitējošai ražošanai. Tiek lēsts, ka zaļā nodokļu reforma samazinās Dānijas uzņēmumu gāzes patēriņu par gandrīz trešdaļu un ievērojami samazinās CO2 emisijas līdz 2030. gadam.

Cīņa pret klimata pārmaiņām nekad nav bijusi svarīgāka. Dānija varbūt ir maza valsts, kas rada tikai nelielu daļu no pasaules CO2 emisijām, bet mums ir lielas idejas zaļajiem risinājumiem un veidiem, kā paātrināt zaļo pāreju Dānijā un Eiropā. Mēs varam sniegt ieguldījumu Eiropas zaļajā pārejā ar videi nekaitīgāku enerģiju un tehnoloģijām, un mēs vēlamies parādīt ceļu pārrobežu sadarbībā, tiecoties uz klimata neitrālu Eiropu. 22.-25. maijā Dānijas vēstniecība organizē mācību braucienu uz Dāniju ieinteresētajiem Latvijas centralizētās siltumapgādes un komunālo pakalpojumu uzņēmumiem, lai iepazītos ar jaunajām tehnoloģijām, viedajiem risinājumiem un zinātību, uz ko balstās efektīva Dānijas centralizētās siltumapgādes sistēma.

Pašreizējā lielās ģeopolitiskās nestabilitātes laikā ir pienācis laiks paātrināt "zaļo" pāreju Eiropā. Valdībām, pilsētām, uzņēmumiem un iedzīvotājiem ir jāuzņemas sava loma. Priecājos par savu mazo ieguldījumu, drīzumā atbrīvojoties no dabasgāzes savā mājā.